

Kronološki pregled života sv. Franje Asiškoga

na osnovu najnovijih znanstvenih istraživanja.

Conspectus chronologicus vitae S. Francisci Assisiensis.

Dr. fra Dominik Mandić — Mostar.

(Nastavak).

— 22. d e c e m b r a. — Honorije III. potvrđuje domini-
kanski Red.

»Nos attendentes« od 22. XII. 1216., *Ripolli*, Bul. Praed. I, p. 4;
Pothast I n. 5402.

— t e k o m g o d i n e. — Prvi epigrafični spomen sv.
Franje na vanjskom zidu apside S. Maria del Vescovado u
Asisu.

»† MCCXVI. Indictione Quartadecima tempore Episcopi Guidi et
Fratris Francisci«, *Mgr. Faloci-Pulignani*, Il più antico documento per la
storia di San Francesco, Miscel. Francescana II. 33—37.

1217. — 14. m a j a. — Duhovsko Capitulum generale
kod Porcijunkule. Franjo nazočan.

— 29. s e p t e m b r a. — Capitulum S. Michaelis. Franjo
u Asizu

1218. — 3. j u n a. — Duhovsko Capitulum generale.
Franjo nazočan u Porcijunkuli. Ilija Bambarone s više braće
poslan na Istok.

Jordanus 7, 9; *Spec. Perf.* c. 65.

— J u n — j u l. — Franjo putuje u Francusku. U Firenci
se susreće po prvi put s kardinalom Hugolinom. Sklapa s
njim tijesno prijateljstvo i na njegov savjet odustaje od puta
u Francusku.

Put Franjin u Francusku i susretaj s kard. Hugolinom u Firenci bio
je iste godine, kada su braća prvi put poslana na Istok, a godinu dana
prije općih misija u katoličke zemlje. *1 Cel.* 74 s., *Sp. Perf.* c. 65, 3 *Socii*

61, *Jordanus* 7, 9. Kard. Hugolin bio je tada papinski legat u Tusciji (*I Cel.* 74, Vita S. Fr. versificata n. 124.). Tu službu obavljao je on u Tusciji g. 1217., 1218., 1219. i 1221. Sastanak u Firenci nije mogao biti g. 1217. (cfr *Davidsohn*, Forschungen z. Gesch. v. Florenz, Bd IV, Berlin 1908, po 68), niti g. 1219. ili 1221. (cfr Fr. Ehrle, Kontroverse über die Anfänge des Minoritenordens, Zeitsch. f. kath. Theologie, XI p. 733 s). Franjo i Hugolin sastali su se dakle u Firenci poslije Kapitula g. 1218. a prije 31. jula iste godine, kada Hugolin počinje da organizira franjev. ženski pokret (cfr *Sbaralea* I p. 635 n. 445; *Potthast* I n. 14.760), jer nije vjerotajno da bi Hugolin unio srp u tudu žetvu bez sporazuma s ocem toga pokreta Franjom. Hugolin je proveo cijelo ljeto 1218. u Firenci i blizoj okolini (Perugja, Sienna i t. d.), cfr *Sbaralea* I p. 3 i 635; *G. Levi*, Archivio d. società Romana di storia patria, t. 12 p. 243, 305; *Böhmer*, Reg. Imperii V. n. 12.529, 12.536, 12.540, 12.588.

— 31. jula. — Ivan, biskup grada Perugje, u nazočnosti kard. Hugolina dopušta Klarisama, da podignu samostan i crkvu na Monte Lucio kraj Perugje.

Ćir „*Religiosam vitam*“ od 28. okt. 1252, *Sbaralea* I p. 635 s., *Potthast* I n. 14.760., te »*Sacrosancta Rom. Ecclesia*« od 24. sept. 1222., *Sbaralea* I p. 13; *Potthast* I 6. 879 c.

— 27. augusta. — Honorije III. ovlašćuje kard. Hugolina, da može u ime rimske Crkve na dar primati gradilišta za samostane Klarisâ, i da samostane, koji se na istima podignu, iznimi ispod jurisdikcije mjesnih biskupa sve dotle, dok ti samostani ne budu imali nepokretnih imanja van samostanskih zidova.

»*Litterae tuae*« od 27. VIII. 1218, *Sbaralea* I p. 1; *Potthast* I n. 5.896.

— 29. septembra. — Capitulum S. Michaelis. Franjo nazočan u Porcijunkuli.

— 12/2/1918. — Na Duhovskim generalnim skupštinama nadodana su prvotnoj franjevačkoj Reguli slijedeća poglavlja, što se danas nalaze u Regula I.: cap. 8, 10, 11, 19, 20 i zadnji dio cap. 7.

Ćir *Mandić*, De Legislatione antiqua, I, p. 99—104, 114—116, 128.

— 1210./1219. — Franjo i njegova braća osnivaju pokorničku družbu (»*Fratres de Poenitentia*«) za osobe, koje žive u svijetu. Franjo piše prva pravila za tu družbu.

I Cel. 37 i 90; *J. de Spira* c. 2 n. 14; 3 *Socii* 60; *S. Bonav.*, Leg. maj. c. 4 n. 6; *Anon. Perusinus* c. IX, n. 41. — Ćir *P. Mandonnet*, Les origines de l'Ordo de Poenitentia, Compte rend. du IV. Congrès sc. intern. des Catholiques, Fribourg 1898, p. 186—91, 200—4; *P. T. van den Wyn-*

guert, Examen des théories du R. P. Mandonnet sur l'Ordo de Poenitentia, Franciscana t. V p. 229—248, t. VI. p. 5.—16.

Kako se vidi iz pisma Honorija III. *Significatum est nobis* od 16. XII. 1221., Fratres de Poenitentia bili su koncem g. 1221. rašireni u Favenciji i nekim drugim okolnim gradovima i mjestima. To, kao i riječi Papine u navedenoj buli: »*multoties molestantur*«, pretpostavlja dulji opstanak toga pokreta. Rimski dvor usto nije običavao davati službenih pisama novim religioznim pokretima, dok ih nije temeljito prokušao. (Franjevci su tek 10 godina (g. 1219.), a Klarise 6 godina (g. 1218.) nakon osnutka dobili prvi pisani dokumenat). Zato je nužno, da se početak pokorničkoga pokreta stavi prije puta sv. Franje na Istok g. 1219. Gornji izvori stavljaju također početke Ordinis Poenitentium u prve godine apostolskoga djelovanja sv. Franje i njegovih drugova. Po svojoj prilici Franjo je napisao prva elementarna pravila za Pokorničku braću u svjetu između g. 1210. i 1215., prije nego je koncil Later. IV. can. 13. zabranio sastavljanje novih duhovnih pravila.

1219. — 26. maja. — Na Duhove glasoviti »*Capitulum storiarum*«. Nazočan kard. Hugolin. Provedena organizacija Reda: ustanovljene Provincije i ministarska služba. U Reg. I. nadodani cap. 4—6, 18, a vjerojatno i cap. 12, 13, 15. Početak velikih misija u kat. zemlje. Petar Cathanii generalni zamjenik (vicarius) sv. Franje. Franjo odlučio poći na Istok.

»*Expletis itaque undecim annis ab inceptione religionis, et multiplicatis numero, et merito fratribus, electi fuerunt Ministri et missi cum aliquot fratribus quasi per universas mundi provincias, in quibus fides catholica colitur, et servatur*«, 3 *Socii* 62, *Anon. Perusinus* c. XI n. 44. Cfr *Jordanus* 3—10, *Spec. Perf.* c. 68, *Verba S. P. Francisci auctore fr. Leone* (Lemmens, Doc. Ant. Fr. I p. 103 s.), *S. Bonav.*, Leg. maj. c. 4 n. 10, *Eccleston* VI.

Pothast I n. 6.078 krivo navodi, da je Hugolin na 31. maja 1219. bio u Rimu. Dotična bula je podmetnuta ili krivo datirana. Hugolin je od početka g. 1219. do polovice maja bio u sjevernoj Italiji (cfr *G. Levi*, Archivio t. 12, p. 309 ss., *Böhmer*. Reg. Imp. n. 6.316, 12.556—8, 12.560 s., 12.568, 12.572.). Na Duhove bio je u Asizu.

U organizaciji Reda, osim ustanove provincija i ministara najznamenitija je izmjena učinjena na Duhovskoj skupštini g. 1219. ta, da je Capitulum S. Michaelis ukinut kao opća skupština za svu braću, a rok Capituli Pentecostes da je produljen na 2 godine za ministre van Italije. Cfr *Mandić*, op. c. p. 94—6, 112—4, 128.

Na upravi Reda Franjo se zahvalio i imenovao Petra Cathanii za svoga zamjenika na Kapitolu g. 1219., a ne prije, kako misli *P. G. Goltzovich* (Biblioteca Bio-bibl. dl. Terra Santa [BTB] I, Quaracchi 1906., p. 86, 119—26) i *P. van Ortroy* (Anal. Bollandiana t. XXXI, p. 452 s.). Kada

je naime P. Cathanii imenovan *prvi put* zamjenikom sv. Franje, bila je već ustanovljena služba ministara: »*Amodo sum mortuus vobis. Sed ecce, inquit, frater Petrus Cathanii, cui ego et vos omnes obediamus... orphanos fieri... familiam, quam mihi hactenus commisisti. Et nunc... ipsam recommendo ministris...*«, 2 *Cel* 143, *Sp. Perf.* c. 39. Cfr. *Intentio Regulae* auctore fr. Leone n. 13, Lemmens, *Doc. Ant. Fr.* I 95—7), *Sp. Perf.* c. 71, te *N. Papini*, *Storia* I, p. 108 s., i *Dr H. Fischer*, *Der hl. Franziskus v. Assisi während der Jahre 1219—1221*, Freiburg i d. Schw. 1907, S. 123—6, 143 f.

— 11. j u n a. Rieti. — Honorije III. u pismu »**Cum dilecti filii**« preporučuje svim crkvenim poglavarima kat. Crkve Franju i njegove drugove, koji polaze u katol. misije. Tim aktom Honorije III. uzeo je službeno na znanje i **juridički potvrdio franjevačku družbu kao crkveni Red.**

Sbaralea, *Bul. Fr. I*, p. 2; *Pothast* I n. 6.081.

Franjev. družbu Crkva nije priznavala pravim crkvenim Redom sa svečanim zavjetima do g. 1219. Dokaz: 1. Dominikanski Red, koji je od Crkve potvrđen na 22. Dec. 1216 (cfr. gore pod navedenim datumom), ima od početka prednost pred franjev. Redom u službenim crkvenim aktima: 2. g. 1219. i 1220. biskupi u Francuskoj, Njemačkoj i t. d. ne smatraju franjevačku družbu od Crkve potvrđenom (cfr. »*Pro dilectis filiis*« od 29. maja 1220.), *Sbaralea*, *Bul. Fr. I*, p. 5; *Jordanus*...), premda ih je većina g. 1215. bila na koncilu Later. IV. u Rimu; 3. do g. 1219., dotično 1220. (bula »*Cum secundum*«), nije bilo nikakve crkvene zaštite franjevačkih zavjeta; 4. Honorij III. u b. »*Cum dilecti filii*« zove Franjine drugove i družbu: »*socii*«, »*collegium*«, a ne: »*fratres*«, »*ordo*«, kako se zovu u stilu Kurije formalno potvrđeni crkveni Redovi i njihovi članovi. 5. Honorije III. u pismu »*Pro dilectis filiis*« od 29. maja 1220. smatra franjevačku družbu pravno potvrđenom, i tu potvrdu vidi u svom pismu »*Cum dilecti filii*« od 11. juna 1219.: »*ex eo solo, quod litteras nostras eisdem concessimus, nihil sinistri de ipsis debuerint opinari... Nos Ordinem talium de approbatis habemus*«, *Sbaralea*, *Bul. Fr. I*, 5. Cfr. *Conc. Later. IV.*, can. XIII, *De novis religionibus prohibitis*, *Mansi* t. 22, col. 1002.

»*Cum dilecti filii*« popratno je pismo, a ne obrambeno (cfr. analogno pismo Dominikancima »*Si personas religiosas*« od 26. aprila 1218, dotično 15. nov. 1219, *Ripolli*, *Bul. Ord. Praed. I*, 7 s.; *Pothast* I n. 5. 763, n. 6. 160), Honorije III. u pismu »*Pro dilectis filiis*« od 29. maja 1220. izričito veli, da su franjevci imali uza se Papino popratno pismo, kada su ih iz Francuske prvi put protjerali: »...dixisse vobis recolimus nostra scripta... licet ex eo solo, quod litteras nostras eisdem concessimus, nihil sinistri de ipsis debuerint opinari...«, *Sbaralea*, I p. 5.

— 1218. a u g. 27. — j u n 1219. — Kardinal Hugolin pre-daje Klarisama Regulu sv. Benedikta sa Ustanovama, što ih

je on sam napisao, Franjo prihvatio, a papa Honorije III. potvrdio.

Tekst Ustanova kard. Hugolina sačuvan u buli Grgura IX. »Cum omnibus« od 24. maja 1239. (*Sbaralea* I, p. 263—67.), te u buli Inocencija IV. »Solet annuere« od 13. nov. 1245 (*ib.* p. 394—99). — Cfr. *P. L. Oligier*, AFH, V, p. 193—209.

— Jun/Jul. — Franjo imenuje dva vikara: »fratrem Matheum de Narnio et fratrem Gregorium de Neapoli«, i ostavlja Italiju.

1 *Cel.* 57, *S. Bonav.*, Leg. maj. c. 9 n. 7; *Vita S. Fr. versificata* n. 106; *J. de Spira* c. VII; *Jordanus* 3—15. — Vlast gornjih vikara nije bila općenita, nego samo na Italiju ograničena, cfr. *Jordanus* 11.

Franjo se ukrcao za Istok po svoj prilici na 24. juna 1219. s križarima, koji su toga dana iz Ankone otplovili. Cfr. *P. Sabatier*, Vie de S. François d'Assise, p. 258; *Golubovich*, BTB, I, p. 92; *H. Fischer*, op. c. p. 25—27.

— Prije 29. augusta. — Franjo stigao u kršćanski tabor pod Damiettu u Egiptu.

2 *Cel.* 30, *S. Bonav.*, Leg. maj. c. 11 n. 3.; *Liber Duelli Christiani in obsidione Damiatæ exacti* c. 14, MG SS XXXI, S 693 ss. Cfr. *H. Fischer*, op. c. 7 p. 26.

— Septembar/oktobar. — Franjin posjet sultanu Malek-al-khamilu u arapskom taboru pod Damiettom.

Franjo je proveo više dana u arapskom taboru prije pada Damiette. Na putu ga pratio brat Illuminat. Od sultana prijazno primljen i na koncu s počašću povraćen u kršćanski tabor.

1 *Cel.* 57; *Vita S. Francisci versificata* n. 107 s.; *Jul. de Spira* c. VII; *S. Bonav.*, Leg. maj. c. 9 n. 8; *Jordanus* 10; *Jac. de Vitry*, Ep. VI. an. 1220 (*Boehmer*, Analekten S. 101) i *Hist. Occid.* c. 32 (*ib.* p. 104 s.); *Chronique d'Ernouf* c. 37, ed. M. L. de Mas Latrie, Paris 1871, p. 431 ss. Cfr. *H. Fischer*, op. c. p. 28 ss.; *Golubovich*, BTB, I p. 94.

— 5. novembra. — Križari osvojili Damiettu. Franjo nazočan u kršć. taboru.

J. de Vitry, *Hist. Occid.* c. 32 (*Boehmer*, Analekten S. 105), *Jordanus* 10; *Milioli i Tulbio*, *Gesta obsidionis Damiatæ*, MG SS XXXI p. 500, 700. Cfr. *H. Fischer*, op. c. p. 29; *Golubovich*, op. c. p. 95.

— Novembar/decembar. — Franjo razočaran ponašanjem križarâ nakon osvojenja Damiette, ostavlja Egipat i odlazi u Siriju.

»Frere Francois... vint en l'ost de Damiate, e i fist moult de bien, et demora tant que la ville fut prise. Il vi le mal et le péché qui comença a croistre entre les gens de l'ost, si li desplot, par quoi il s'en parti, e fu une pièce (de temps) en Surie, et puis s'en rala en son païs«, *Estoire d'*

Éraclès, Recueil des Historiens des Croisades, Hist. Occid. II, l. 32, c. 15, p. 348. Cfr. *Jordanus* 12 i 14; *Ang. Clarenus*, Chron. sept. tribulationum: »Sepulcro Domini visitato« (*Golubovich*, op. c. p. 57). — *Golubovich*, BTB, I, p. 95 s.

1220. — 16. januara. — U Maroku mučeništvo prvih franjev. mučenika: Otona, Beralda, Petra, Accursius-a i Adiutus-a.

Martirium quinque fratrum Minorum apud Marochium, ed. K. Müller, Anfänge des Minoritenordens, Freiburg i. B. 1885, S. 207—10; *Anal. Franc.* III p. 597 ss. Cfr. *Jordanus* 7 s.

— Februar/mart. — J. de Vitry piše iz Damiette svojim prijateljima u Belgiji o Franji i njegovu pokretu.

Epist. VI. J. de Vitry, ed. Bongars, Gesta Dei per Francos, t. I. Hanoviae 1611, p. 1146 ss.; Röhrich, Zeitsch. f. Kircheng. Bd. XVI, p. 83; *Golubovich*, op. c. p. 6—8; Böehmer, Analekten p. 101. Tekst kod Bongars-a, kojega slijedi *Golubovich*, interpoliran je (cfr. Röhrich, l. c.) i prema tome nepouzdan. — *Epist. VI.* pisana je poslije 2. II. 1220., jer se u njoj spominje svečani ulaz papinskoga legata Pelagija u Damiettu na Svijećnicu g: 1220.

— prije 17. maja. — Fr. Philippus, zelator Pauperum Dominarum, ishodio ovlaštenje od papinskoga Dvora, da može crkvenim kaznama suzbijati protivnike Klarisa. Fr. Johannes de Capella kuša osnovati novi Red za službu gubavaca. Usto quedam alia turbationum exordia. *Jordanus* 11—13.

Svi su se gornji događaji odigrali prije odlaska fr. Stephani na Istok, koji je odmah iza 17. maja krenuo na put (cfr. *Jordanus* 12).

— 17. maja. — »Capitulum seniorum« kod Porcijunkule. Zamjenici sv. Franje s talijanskim ministrima čine neke izmjene u franjev. Pravilima, poimence pooštravaju propise o postu i nemrsu.

Jordanus 11 u savezu sa *Reg. I. c. 18*; *Ang. Clarenus*, Expositio Regulae Fratr. Minor., ed. P. L. Olliger, Ad Claras Aquas 1912, p. 7.

Kod franjevaca već od početka bila je jedina zakonodavna skupština Capitulum Pentecostes (cfr. 3 *Socis* 57; *Anon. Perusinus* c. VIII n. 37; *Reg. I. c. 18.*), a taj je dolazio za osustva sv. Franje samo na 17. maja 1220. Cfr. *Mandić*, op. c. p. 50, 113.

— 29. maja, Viterbo. — U pismu »Pro dilectis filiis«, upravljenu francuskim prelatima. Honorije III. uzima u zaštitu franjevce, veli, da on franjev. Red priznaje odobrenim i nalaže biskupima, da braću pripuste u svoje biskupije.

Sbaralea, Bul. Fr. I, p. 5; *Pothast* I 6. 263.

— Jun/jul. — Franjo obaviješten od br. Stjepana o novotarijama »Capituli seniorum« i o drugim trzavicama među braćom u Italiji, odlučuje da se odmah povrati u domovinu u pratnji Petra Cathani, Ilije Bombarone i Cesarija de Spira. *Jordanus* 12, 14.

— August/Septembar. — Franjo na papinskom Dvoru u Orvieto. Na molbu Franjinu Honorije III. imenuje kard. Hugolina zaštitnikom franjev. Reda. Posredstvom Hugolinovim Papa opozivlje ovlaštenje fr. Philippi o zaštiti Klarisâ i odbija Iohannem de Capella.

Jordanus 14, 1 *Cel.* 100; 2 *Cel.* 25; 3 *Socii* 63—5.

Papin dvor bio je u Orvieto od 2. juna do 1. okt. 1220. (*Potthast* I n. 6.269—6.371). Tu, a ne u Rimu, Franjo je našao Honorija III. i od njega isprosió Hugolina za zaštitnika Reda. Cfr. *H. Fischer*, op. c. p. 76.

— 22. septembra. Orvieto. — U pismu »Cum secundum« Honorije III. zabranjuje franjevcima primati nekoga na zavjete prije navršene godine kušnje; oni pak koji jednom polože zavjete, ne mogu više ostaviti Reda niti ih smije koja crkvena organizacija primiti u svoju sredinu.

Pismo je upravljeno: »Dilectis filiis fratři Francisco et aliis prioribus seu custodibus minorum fratrum«. Original se čuva u gradskoj biblioteci u Asizu. Fotografski faksimile: *G. Schmürer*, Franz v. Assisi,² München 1907, p. 96. *Sbaralea*, Bul. Franc. I p. 6. ima manjkav tekst. — »Cum secundum« nastalo je pod utjecajem kard. Hugolina. Cfr. *Privilegium card. Hugolini*, od 27. jula 1219. u buli »Sacrosancta R. Ecclesia« od 9. dec. 1919, *Sbaralea* I p. 4 i 14. Pretpostavlja, da se Franjo već vratio u Italiju.

— U zimi 1220/21. — Susretaj sv. Franje i sv. Dominika kod kard. Hugolina u Rimu.

2 *Cel.* 148—150; *Sp. Perf.* c. 43; *Bartholomäus de Triden.*, Vita S. Dominici, Acta SS, Aug. I p. 560, n, 9; *Gerardus de Frachete*, Monum. Ord. Praed., Lovanii 1896, pars I, c. 1, p. 10 s.; *Theodoricus de Apolda*, Vita S. Dominici, Acta SS, Aug, I p. 576. — *H. Fischer*, op. c. p. 83—108. potpuno je dokazao historičnost gornjega susretaja. Ima samo krivo, kada dokazuje, da su se sveci susreli na papinskom Dvoru početkom g. 1220. u Viterbu. Svi izvori govore, da je susretaj bio u Rimu; isto početkom god. 1220. Franjo je bio još na Istoku. U zimi g. 1220/21. Hugolin (cfr. *Potthast* I n. 6.444, 6.576) i sv. Dominik (cfr. *Balme et Lelaidier*, Cartulaire ou Hist. diplom. de St. Dominique, v. III, p. 137—308) bili su u Rimu, a i sv. Franjo morao se češće tamo navraćati u važnim poslovima Reda.

(Nastavit će se).